

Regionální a oborová základna využívaná v rámci evaluačních studií TC

Vladislav Čadil

Ondřej Pokorný

Obsah prezentace

TECHNOLOGICKÉ
CENTRUM AV ČR

- Evaluace programů VaVaI
- Využití statistických dat
- Návrhy na možné ukazatele využitelné v evaluačních studiích
- Příklady evaluačních studií

Evaluace programů v oblasti VaVaI

- Evaluace programů – v ČR poměrně nové téma v tvorbě a realizaci programů, z toho vyplývá poměrně nízká metodologická rozpracovanost na straně realizátorů programů i na straně evaluátorů
- Evaluace programů VaVaI má v zahraničí dlouhou tradici, vytvořeno široké spektrum různých přístupů a nástrojů, včetně přístupů a nástrojů založených na statistické analýze a využívání modelů.
- V ČR v současnosti dva hlavní důvody pro evaluaci – (1.) realizace programů kofinancovaných ze strukturálních fondů – povinná evaluace, (2.) důraz na efektivitu vynakládaných veřejných prostředků
- V ČR dosud převládá evaluace programů kofinancovaných ze strukturálních fondů, evaluace národních programů je nedostatečná
- Problematice evaluace programů v oblasti VaVaI se v ČR systematicky nevěnuje žádné pracoviště

Vývoj zaměření evaluace programů VaVaI v zemích EU

- Ve vývoji přístupů k evaluaci programů v oblasti VaVaI je zřetelný posun k většímu využívání statistických metod a statistických dat
- Devadesátá léta – hodnocení programů na základě monitorovacích ukazatelů výsledků a výstupů
- Po roce 2000 – větší důraz na hodnocení dopadů, širších přínosů pro rozvoj hospodářství a společnosti → prostor pro využití statistických dat
- V současnosti – komplexní přístup, syntetické pojetí evaluací kombinující prvky formativního přístupu a zpracování průřezových regionálních a socioekonomických analýz (hodnocení kauzality, využívání kvalitativního a kvantitativního přístupu)

Využití statistických dat

TECHNOLOGICKÉ
CENTRUM AV ČR

- Statistická data jsou využitelná ve všech druzích evaluace
- V rámci konkrétního evaluačního projektu jsou statistická data využitelná ve všech fázích – stanovení rámce pro evaluaci, hodnocení nástrojů a intervencí, hodnocení vlivu na fungování systému, formování doporučení
- Ex-ante hodnocení – analýza současného stavu, nastavení intervencí, cílů, aktivit
- Interim hodnocení – průběžné plnění cílů
- Ex-post hodnocení – hodnocení dopadů, přínosů programu
- Tematicky zaměřené studie – hodnocení dílčího segmentu (obor, region, cílová skupina apod.)

Nedostatky ve využití statistických dat

- Evaluační projekty jsou náročné na dostatek dat, zejména z hlediska časové periody a detailního členění
- Nedostatky ve využití statistických dat – na straně tvůrců a realizátorů programů – při tvorbě programů neuvažují o evaluačním rámci a využití statistických dat a metod
- Nedostatečně dlouhé časové řady a možné změny metodiky zjišťování
- Zaměření ukazatelů – ne vždy vyhovuje vymezení monitorovacích ukazatelů
- Možná nízká reprezentativnost na detailní regionální a oborové úrovni

Nejčastěji využívaná data

TECHNOLOGICKÉ
CENTRUM AV ČR

- ČSÚ poskytuje široké spektrum statistických dat v oblasti VaVaI na straně vstupů, výstupů i užití výsledků VaV
- Všechna data jsou využitelná, záleží na zaměření studie, evaluačních otázkách a požadavcích zadavatele
- Dle zaměření lze studie rozdělit do dvou hlavních skupin – (1.) evaluace konkrétních programů podle zadání realizátora programu, (2.) evaluace širšího rámce – hodnocení inovačního potenciálu, inovačního systému, v kterém jsou realizovány programy
- Evaluace konkrétních programů – výsledky VaV, výdaje na VaV, zaměstnanost ve VaV, zaměstnanost v SaT, výsledky VaV (patenty, licence), data o struktuře ekonomiky (podle znalostní náročnosti), data z šetření o inovacích
- Evaluace širšího rámce – velké množství ukazatelů z oblasti vstupů, výstupů, užití výsledků, struktury hospodářství, kvality lidských zdrojů apod.

Návrhy na možné ukazatele využitelné v evaluačních studiích a analýzách na regionální a oborové úrovni

- V současnosti vzrůstá význam hodnocení spolupráce v oblasti VaVaI mezi podnikovou a výzkumnou sférou, důraz kladen na hodnocení přenosu poznatků VaV a jeho regionální dimenze (na jaké geografické úrovni se odehrává spolupráce)
- Regionální úroveň – klíčová dostupnost na „rozumné“ geografické úrovni
- Bylo by vhodné zajistit informace o spolupráci a reprezentativnost dat na úrovni NUTS III (krajů), a to zejména u šetření o inovacích
- Úroveň NUTS III – „přirozené“ regiony s centrem, které koncentruje aktivity VaV, praktická využitelnost dat – zjišťování informací pro krajskou správu (zaměření strategií a tvorba vhodných nástrojů pro podporu VaVaI - např. inovační vouchery apod.)

Návrh na úpravu Dotazníku o inovacích

- Bylo by vhodné rozšířit o otázku zjišťující, na jaké geografické úrovni dochází ke spolupráci a z jakého regionu pocházejí informační zdroje pro inovační aktivity
- Otázka TA 9.1 Jak důležitý byl každý z následujících informačních zdrojů pro inovační aktivity ve vašem podniku? - Známe informační zdroj, ale nevíme, z jakého regionu podnik získává informace. To je důležité vědět při sledování zdrojů konkurenceschopnosti podniků a regionů, jestli podniky využívají lokální či globální zdroje konkurenceschopnosti.
- Otázka TA 8.2 Spolupráce na inovační aktivitě – známe typ a zemi inovačního partnera, ale nevíme, jak se informace šíří v regionech, Jestli např. podnik nakupuje poznatky od VŠ lokalizovaných ve stejném regionu či v jiném. Podobně jestli spolupracuje s podniky v regionu – významné pro formování a hodnocení klastrů.

Návrh na úpravu Ročního výkazu o výzkumu a vývoji

- Podobně lze upravit Roční výkazy o výzkumu a vývoji
- Otázka 496 Nákup služeb VaV od jiného subjektu pro vlastní VaV – známe náklady na nákup služeb podle typů subjektů, ale neznáme, z jakého regionu služby pocházejí.
- Bylo by vhodné rozšířit o podotázku, která by sledovala podle typu subjektu převládající region, z kterého byly nakoupeny poznatky VaV

Příklady evaluačních studií – Analýza inovačního potenciálu krajů České republiky

- Studie hodnotící kvalitu inovačního potenciálu krajů ČR
- Hodnocení založeno na velkém množství statistických dat a využití vícerozměrných statistických metod
- Potřeba využít velké množství různých ukazatelů vyplývá z definice regionálního inovačního potenciálu: „**regionální inovační potenciál je možné vyjádřit jako schopnost regionu za daných okolností efektivně využívat vlastní vnitřní zdroje, flexibilně reagovat na vnější rozvojové podněty, vytvářet a rozvíjet aktivity s vyšší přidanou hodnotou, a tím dosahovat nových, hierarchicky vyšších kvalit**“

Příklady evaluačních studií – Analýza inovačního potenciálu krajů České republiky

- Celkem využito 39 ukazatelů
- 2 základní skupiny ukazatelů: vstupy a výstupy inovačního procesu
- Ukazatele vstupů rozděleny do 3 tematických celků – Hnací síly inovací, Tvorba znalostí a Inovace a podnikání
- Ukazatele výstupů rozděleny do 2 tematických celků – Aplikace a Duševní vlastnictví
- Zdroje dat: ČSÚ, Ústav pro informace o vzdělávání, CzechInvest, Technologický profil ČR
- Použita faktorová a shluková analýza

Příklady evaluačních studií – Vyhodnocení realizace projektů Operačního programu Průmysl a podnikání 2004-2006 v oblasti výzkumu a vývoje a jejich vliv na inovační potenciál krajů

- Hodnocení projektů z programů INOVACE, PROSPERITA a KLASTRY
- Hodnocení na základě monitorovacích ukazatelů, dat ČSÚ a dotazníkového šetření
- Geografická úroveň hodnocení – NUTS II a NUTS III
- Projekty hodnoceny zejména podle technologické náročnosti, stupně inovace, udržitelného rozvoje a regionální soudržnosti, působení regionálních nebo globálních faktorů, odvětví, MSP, typu činnosti VaV, transferu technologií a spolupráce s VŠ a institucemi VaV, zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů
- Z dat ČSÚ byla využita data o přidané hodnotě, počtu zaměstnanců, obratu, počtu pracovníků VaV. Při hodnocení stupně inovace a spolupráce byla jako referenční soubor pro identifikaci trendů data z šetření o inovacích.

Děkujeme za pozornost